

Sociale Raad Tilburg

Sociale Raad Tilburg
Spoorlaan 444
5038 CH Tilburg

Gemeente Tilburg
College van burgemeester en wethouders
Tav. wethouder mevr. M. Hendrickx
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Tilburg, 17 juni 2020
Betreft: Advies "Beleidsnota Integrale jeugdaanpak"
en "Plan van Aanpak, Integrale aanpak jongeren in een kwetsbare positie 16-27 jaar"
Kenmerk: 20/015

Geachte wethouder Hendrickx,

Hierbij ontvangt u van de Sociale Raad Tilburg het door u gevraagde advies over de "Beleidsnota Integrale jeugdaanpak" en "Plan van Aanpak, Integrale aanpak jongeren in een kwetsbare positie 16-27 jaar". Deze laatste nota is het plan van aanpak behorende bij het derde plusthema van de "Beleidsnota Integrale jeugdaanpak".

Op eerdere momenten in het proces is er overleg geweest met de betrokken projectleiders en beleidsmedewerkers waarbij wij ook onze vragen en opmerkingen hebben meegegeven. Deze zijn meegenomen bij de verdere invulling van de nota's. Wij waarderen het dat wij vroeg in het proces en op meerdere momenten bijgepraat zijn en dat wij onze overwegingen hebben kunnen meegeven. De SRT wil in dit advies een aantal adviezen, vragen en zorgpunten met u delen.

Algemeen

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor deze nota. De beleidsnota geeft een visie, er spreekt een grote ambitie uit en er wordt een nieuwe beweging ingezet. Het is mooi om te lezen hoe het college kinderen en jongeren heeft betrokken bij het tot stand komen van deze nota. Het accent op integrale jeugdaanpak en het verschuiven naar 'de voorkant', meer samenwerking, meer nadruk op preventie en er vroeg bij zijn, zijn voor ons stevige elementen van deze visie. Wij ondersteunen die benadering.

Uitvoeringsplan

- De SRT is benieuwd hoe deze ambities gerealiseerd gaan worden want het gaat uiteindelijk natuurlijk om welke resultaten ermee behaald worden. De beweging die in de nota zit, voelt goed. Het is echter lastig om er een concreet beeld bij te krijgen omdat niet aangegeven wordt hoe men aan de slag wil, welke interventies ingezet zullen worden, welke wegen men gaat bewandelen om de doelen te bereiken.

Hier dient zich dan ook de eerste vraag van de SRT aan: hoe gaat het college deze ambities omzetten in concrete acties? Welke keuzes worden daarbij gemaakt? Welke stappen moeten er intern en in het werkveld gezet worden? De beleidsnota geeft geen inzicht in de concrete uitwerking ervan.

De SRT adviseert daarom het uitvoeringsplan ter goedkeuring voor te leggen aan de gemeenteraad en ter advisering aan de SRT.

- Integraliteit en het organiseren van hulp en ondersteuning rondom het kind of de jongere zijn waardevolle uitgangspunten. De afgelopen jaren waren dit echter ook al belangrijke uitgangspunten bij het werken binnen het sociaal domein.

De SRT hoort graag van u wat u in de toekomst anders gaat doen dan de voorgaande jaren, zodat integraal werken en het kind, de jongere centraal daadwerkelijk tot stand zal komen.

Kwetsbare jongeren

Kinderen en jongeren hebben in de voorbereiding van deze nota mee kunnen praten en denken en dat is mooi. Het is een wens van het college om dit voort te zetten en om in de toekomst een burgerraadpleging voor kinderen en jongeren op te zetten zodat de gemeente beter weet hoe zij hun leven ervaren en waarderen.

De SRT onderschrijft dit graag. Inwoners mee laten praten en denken past bij de grotere verantwoordelijkheden die burgers hebben gekregen. Wij vragen hierbij met name aandacht voor die kinderen en jongeren die niet zo makkelijk aan het woord komen, niet zo makkelijk meedoen aan activiteiten en soms veel moeite moeten doen om zich uit te spreken. En we denken aan de jongeren die aan de rand van onze samenleving leven, zich nu niet gehoord en gezien voelen en dus ook niet zo snel zullen reageren op een algemene uitnodiging. Wij vinden het van belang dat ook aan hen gevraagd wordt hoe het met hen gaat, of zij zich gehoord en gezien voelen in deze stad, wat hun wensen zijn voor de toekomst. Dat stelt eisen aan wijze van benadering en bejegening en zal waarschijnlijk ook om een zekere vasthoudendheid vragen.

In eerdere adviezen hebben wij aangegeven dat het van belang is om kwetsbaarheid te benoemen. Als dit niet benoemd wordt, ontstaat het beeld dat iedereen in staat is om mee te doen terwijl voor sommige inwoners, in dit geval bepaalde groepen kinderen en jongeren, dit niet mogelijk is of alleen mogelijk is onder bepaalde voorwaarden.

Wij adviseren om expliciet te benoemen dat zij in alle gesprekken en raadplegingen een plaats krijgen.

Raadpleging jongeren

Wij realiseren ons dat dit een ander soort raadpleging vraagt, namelijk dicht bij de jongeren zelf, met een aangepaste werkwijze en op die plaatsen waar hij/zij zich veilig en vertrouwd voelt. Deze werkwijze sluit mooi aan bij de visie dat het kind, de jongere centraal staat en dat de ondersteuning om hen heen vorm gegeven wordt. Een inclusieve maatschappij waarbij we aandacht hebben voor diversiteit en deze in woord en daad benoemen en waarderen, zal steeds vragen om passende vormen van overleg en werkwijzen.

De SRT adviseert vormen van overleg en raadpleging te ontwikkelen die aansluiten bij de leefwereld van deze kinderen en jongeren.

In dit kader adviseren wij actief op zoek te gaan naar de vindplaatsen van kinderen en jongeren en hier met hen het gesprek aan te gaan. Scholen en jongerenwerk zijn daarvan de grootste en meest bekende maar er zijn ook andere, kleinere vindplaatsen aanwezig in de stad.

Om later te kunnen toetsen of deze doelstelling ook gehaald is, adviseren wij u deze concreet te benoemen.

Goed Tilburgerschap

In deze nota wordt gesproken over 'goed Tilburgerschap'. De meeste Tilburgers zullen graag 'goede' Tilburgers willen zijn. Zoals het nu beschreven staat, is het een normatieve term met beperkte inhoud en wij vragen ons af wat dit bij burgers oproept. Wat betekent dit voor inwoners die zich niet in de omschrijving herkennen?

Uiteraard snappen wij wat er bedoeld wordt en het streven dat iedereen ertoe doet, dat iedereen in de stad zich betrokken voelt en meedoet, onderschrijven wij. Toch kan een dergelijke omschrijving als uitsluitend gevoeld worden en dat is waarschijnlijk juist niet wat het college wil bereiken.

Burgerschap gaat over rechten en plichten en mag een normatief karakter hebben. Het huidige tijdsgewricht en de beweging van innovatie van de representatieve democratie en de introductie, ook in Tilburg, van de participatieve democratie, maken een gesprek tussen overheid en burgers noodzakelijk omdat er voor alle betrokkenen zaken aan het veranderen zijn. Evenwel moet vermeden worden dat de invulling van het begrip Tilburgerschap ertoe leidt dat burgers zich niet tot dat gesprek uitgenodigd voelen, of erger nog zich daarvan buitengesloten voelen.

De SRT adviseert dan ook om de mooie term "Tilburgerschap" samen met de stad inhoud te geven en zo te komen tot een gezamenlijke invulling en draagvlak. Om dit concreet handen en voeten te geven adviseren wij dat organisaties, wijkraden, belangenbehartigingsgroepen, cliëntenraden, zorginstellingen gesprekstafels organiseren om "Tilburgerschap" te bespreken en inhoud te geven. De gemeente Tilburg of een externe organisatie biedt organisatorische ondersteuning, zorgt voor verslaglegging en een eindverslag. Zo bevorderen we input en draagvlak en blijft participatie niet een wens maar wordt staande praktijk. Iedere inwoner kan meedoen en zich uitspreken. Samen komen we

tot een invulling van “Tilburgerschap” die gedragen wordt door de inwoners en waarin velen zich kunnen herkennen.

Verschuiving naar sociale basis en preventie

Deze beleidsnota geeft de aanzet voor een verschuiving in het werk. Het college wil van minder zorg en ondersteuning naar meer inzet op versterking van ontwikkeling en preventie en van minder inzetten op passende ondersteuning naar meer inzet op het versterken van sociaal en veerkrachtige jeugd, bijvoorbeeld in het kinder- en jongerenwerk. De nadruk op en het kiezen voor meer integraliteit, meer samenwerken, preventiever werken en het versterken van kinderen en jongeren is een zinvolle keuze en van groot belang. Daarmee mag echter niet de aandacht voor en het regelen van de zorg rondom het individu naar de achtergrond verdwijnen. Onze zorg is dat arrangementen het vanzelfsprekende middel worden en dat daarmee maatwerk naar de zijkant verdwijnt.

Als SRT pleiten wij ervoor dat individuele aandacht, het organiseren van hulp of ondersteuning rondom een jongere en (individueel) maatwerk steeds de centrale uitgangspunten blijven.

Financiën

- In par. 5 – “Financiën” staat een overzicht van de budgetten per onderwerp.

Naar aanleiding van deze cijfers vraagt de SRT zich af of er tendensen waar te nemen zijn sinds de start in 2015. Zijn er verschuivingen in de vragen die gesteld worden en in de besteding van de budgetten? Zo ja, dan is het interessant om deze op te nemen in de nota, want dat geeft dan zicht op de grote ‘bewegingen’ op dit beleidsterrein en dat kan helpen bij het formuleren van de uitvoeringsprogramma’s.

Onze tweede vraag is of het mogelijk is om hierbij een ambitie te formuleren. Wat wil de gemeente Tilburg over vijf jaar bereikt hebben? Hoe zou de verdeling van de financiële middelen er dan uit moeten zien?

- Er zijn al een paar jaar behoorlijke tekorten binnen de jeugdzorg en de huidige coronacrisis heeft genoodzaakt tot forse financiële investeringen om grotere problemen te voorkomen. De financiële ruimte is daardoor kleiner geworden en het geheel is nog complexer geworden. Dit leidt bij ons tot de vraag of het mogelijk is om deze plannen uit te voeren en of het mogelijk is om de ondersteuning en hulp die kinderen en jongeren nodig hebben te bieden. Kan het college aangeven wat de verwachte gevolgen zijn van de covid-19 crisis voor de jeugdzorg en welke mitigerende initiatieven in stelling worden gebracht om de negatieve gevolgen, die allerwegen worden verwacht, op te vangen en te bestrijden?

Projectleider integrale aanpak

Het voorstel is een projectleider “Integrale aanpak” aan te stellen voor 16 uur per week voor een periode van één jaar.

In het licht van de complexiteit van veranderprocessen en het vaak hardnekkige systemische verzet tegen cultuuromslagen is de inzet van een projectleider een goed besluit. De SRT vraagt zich wel af of het realistisch is om te verwachten dat een projectleider met een beperkt aantal uren binnen de beperkte periode van één jaar voldoende tijd en mogelijkheden heeft om deze nieuwe werkwijze binnen de gemeente te implementeren en te borgen voor de toekomst. Er wordt van medewerkers een andere werkhouding gevraagd en dat zijn ingewikkelde en langdurige processen waarbij het misschien wel noodzakelijk is dat dit aangestuurd wordt door iemand van buiten de eigen organisatie. De SRT adviseert u dan ook om voor deze opdracht een projectleider van buiten de organisatie aan te stellen voor een periode van minimaal twee jaar. Een langere periode zou nog beter zijn om het verankeren van een andere werkwijze voldoende te borgen.

Beleidsnota en het werkveld

In deze beleidsnota worden acht ontwikkelgebieden benoemd, er is een kansencirkel, vier plus-thema’s, vier ontwikkellijnen. Ambities, plannen voor de toekomst worden op een bepaald abstractieniveau geformuleerd en dat staat vaak ver weg van de dagelijkse praktijk van de mensen die hiermee aan het werk zijn. Uiteraard zijn beleidsnota’s en -kaders nodig om doelen, werkwijzen en gewenste resultaten te kunnen benoemen. Wat wij hier graag onder de aandacht willen brengen, is het werkveld en de wijze waarop dit met hen gedeeld wordt.

De werkers in het veld zijn allemaal heel hard aan het werk. Er komen met enige regelmaat nieuwe ideeën, werkmethodes en plannen langs. Dit vraagt steeds weer tijd en aandacht van hen en we horen dan ook wel eens de verzuchting “Wat moeten we nu weer anders doen? En ik heb het al zo druk.” En ook deze: “Het klinkt misschien op papier anders, maar dit is precies wat we al jaren doen.” De nadruk zou wat ons betreft moeten liggen op verbeteren en versterken van wat er al is. De vraag voor ons is dan ook: hoe kan dit nieuwe beleid gedeeld worden met de professionals in het werkveld zodat het praktisch uitvoerbaar en werkbaar wordt én werkers er enthousiast over worden? De SRT adviseert om dit in het uitvoeringsplan mee te nemen. Tevens raden wij aan professionals uit het werkveld een centrale rol te geven bij het uitwerken van deze plannen tot een uitvoeringsprogramma.

Loket of jongeren centraal

Jongeren staan centraal en de ondersteuning wordt om hen heen georganiseerd. De vraag is dan ook wie er op stap gaat als er een vraag is: de jongere gaat naar het loket of komt 'het loket' naar de jongere toe? Met het genoemde uitgangspunt voor ogen is het voor ons logisch dat ook het vragen kunnen stellen of ondersteuning aan willen vragen rondom de jongeren ingericht wordt. Dus niet een (voor hen anoniem) loket waar hij/zij naar toe moet gaan, maar de jongere stelt zijn vraag op de plaatsen waar hij/zij toch al komt. De professional die een vraag van de jongere gesteld krijgt, zorgt ervoor dat de vraag op de juiste plek landt en opgepakt wordt. In ieder geval tot de vraag opgepakt is, blijft deze professional de contactpersoon en het aanspreekpunt voor de jongere. Mocht er meer nodig zijn aan ondersteuning of informatie of er is ineens een wijziging in de situatie dan is de professional verantwoordelijk om dat te organiseren en te zorgen dat het de jongere bereikt. Alex Brenninkmeijer wees in de 2^e SRT-lezing op het belang van een goede *interface* die ervoor kan zorgen dat er snelle en heldere verbindingen gelegd kunnen worden. De SRT hoort graag van u hoe u dit concreet wilt organiseren.

PLUS-thema 5?

In de leeftijdsgroep 5-16 jaar zijn er veel momenten aan te wijzen waarop een jongere kwetsbaar kan worden. Elke overgang binnen het onderwijs, het begin van en de pubertijd zelf: er verandert veel in het leven van een kind en dat zijn de periodes waarop er een risico is om kwetsbaar te worden. Als we dit koppelen aan 'veiligheid' en het gegeven dat kinderen op steeds jongere leeftijd in aanraking komen met de verleidingen van criminele activiteiten, dan zien wij het belang om ook voor deze leeftijdsgroep een apart programma op te zetten. Dit sluit aan bij wat u aangeeft onder het kopje "Jeugd en veiligheid". Daarom adviseert de SRT een 5e plus-thema op te nemen: kinderen en jongeren 5-16 jaar.

Vrienden/vriendinnengroep

In het “Plan van Aanpak, Integrale aanpak jongeren in een kwetsbare positie 16-27 jaar” staat in par. 4 “Visie en kader” in een plaatje weergegeven hoe de leefdoeinen van jongeren eruit zien / eruit zouden moeten zien. In dit overzicht maar ook in de rest van de nota's missen we het benoemen van de vrienden/vriendinnengroep. De *peergroup* heeft op een aantal momenten in het leven een zeer grote invloed op jongeren. Wij adviseren dan ook in deze nota en in de “Beleidsnota Integrale jeugdaanpak” uitdrukkelijker de vrienden/vriendinnengroep en hun waarde en invloed te benoemen en mee te nemen in het uitvoeringsplan.

Tot slot

Zoals gezegd onderschrijft de SRT de ambities en doelstellingen van deze nota's en het zou prachtig zijn als we deze langzamerhand kunnen realiseren en we kinderen en jongeren echt meer stabiliteit en perspectief kunnen bieden. In de huidige coronacrisis is de kwetsbare positie van jongeren weer duidelijk zichtbaar geworden. De groep 'jongeren in een kwetsbare positie' is ineens veel groter geworden en velen zijn van de groep 'jongeren in een kwetsbare positie' opgeschoven naar 'kwetsbare jongeren'. De SRT vindt het van belang dat er stevig geïnvesteerd wordt in jongeren om te zorgen dat zij binnen hun mogelijkheden een solide en stabiele basis kunnen bouwen voor hun toekomst.

Een tweede aandachtspunt dat wij tot slot nog willen benoemen, is het meepraten en meedenken van jongeren zelf. Het is zeer terecht dat het college hier flink werk van maakt. In dit kader vragen wij met name aandacht voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren zodat ook zij binnen hun mogelijkheden meepraten en meedoen over hun leefomgeving en hun wensen. In het SRT-advies over burgerparticipatie geven wij ook een derde stap aan die verder reikt dan meepraten en meedoen, namelijk meebeslissen. Het is een mooie uitdaging voor de komende jaren om ook hier binnen de gemeentelijke trajecten vorm aan te gaan geven.

Dit advies is vooral geschreven vanuit de mogelijkheden die deze nota biedt en we hechten dan ook veel waarde aan het uitvoeringsplan dat hierop volgt. Daarin moet immers duidelijk worden welke maatregelen er ingezet worden en welke besluiten er genomen worden om deze ambities ook daadwerkelijk te realiseren.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van dit advies dan horen wij die graag. Wij zijn altijd bereid hierover met u in gesprek te gaan.

Hoogachtend,
namens de Sociale Raad Tilburg,

Dion van den Berg,
voorzitter Sociale Raad Tilburg.